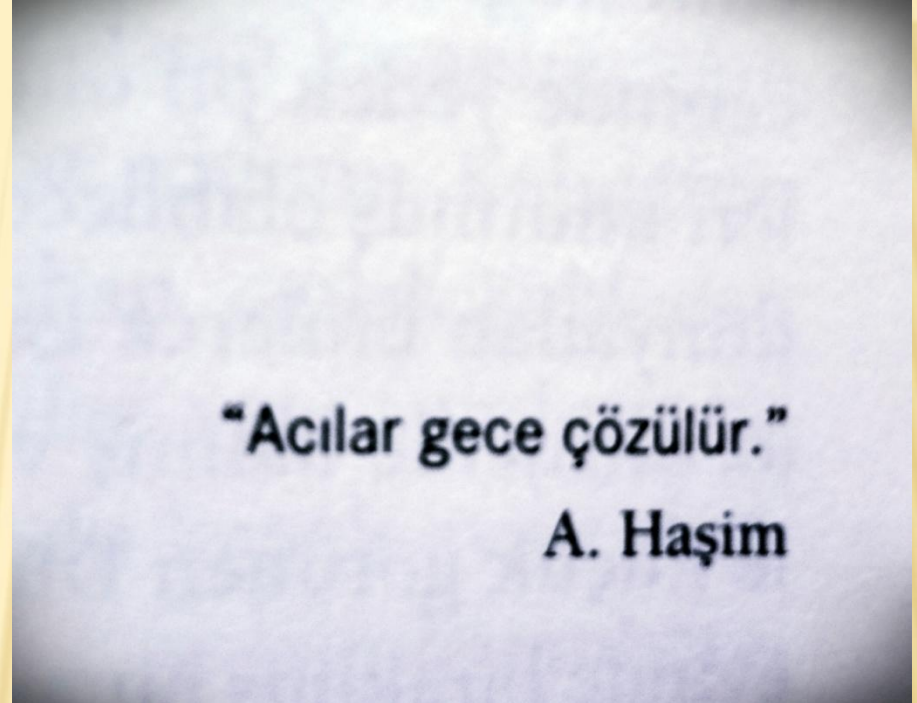

FECR-İ ATİ TOPLULUĞU (1909 - 1912)

FECR-İ ATİ TOPLULUĞUNUN ORTAYA ÇIKIŞI

- × Fecr-i Ati bir edebi topluluktur. Fecr-i Ati'nin Edebiyat-ı Cedide'ye tepki olarak doğan bir akım olduğu savunulmuştur.
- × Fecr-i Ati batıdaki benzerlerinde olduğu gibi belli ilkeler çevresinde birleşen bir yazın topluluğu biçiminde ortaya çıkmıştır.
- × 1908 özgürlük bildirisiyle Servet-i Fünun dergisinin çevresinde toplanan gençlerin açtığı bu çığır; en fazla "Fransız sembolizmi" üzerinde çalışarak Ahmet Haşim gibi büyük bir şairin doğmasına olanak hazırlar.

- × Fecr-i Ati topluluğu, 20 Mart 1909'da İstanbul'da "Hilâl" gazetesinin yayımlandığı basımevinde ilk toplantısını yapar, 24 Şubat 1910'da Servet-i Fünun dergisinin 977 sayılı nüshasında, kuruluş nedenlerini kamuoyuna açıklar.
- × "Sinâ-yı Emel" olarak ileri sürülen isim Faik Ali'nin isteği üzerine "Fecr-i Ati" olarak kesinleşir.
- × Edebiyatımızın tanıdığı ilk beyannameyi yayımlayanlar, Fecr-i Ati'cilerdir. Onlara göre; edebiyat, çok ciddi bir uğraştır.

FECR-İ ATİ TOPLULUĞUNUN AMACI

- ✘ Dilin, edebiyatın, edebî ve sosyal bilimlerin ilerlemesine dikkat etmek,
- ✘ Genç yetenekleri bir araya toplamak; ancak fikir tartışmalarıyla kamuoyunu aydınlatmak,
- ✘ Batı'nın önemli edebiyat ve fikir eserlerini çevirmek,
- ✘ Edebiyat ve fikir konuları üzerinde konferanslar düzenlemek,
- ✘ Batı'daki benzeri kuruluşlarla sürekli bir temas kurmak gayeleri arasındadır.

(Servet-i Fünun, C:38, No:977, 11 Şubat 1325)

FECR-İ ATİ SANATÇILARI

× Fecr-i Aticilerin bu beyannamesinin altındaki imza sahiplerinin:

- × Ahmet Haşim
- × Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- × Refik Halit Karay
- × Hamdullah Suphi Tanrıöver
- × Ahmet Samim
- × Emin Bülent Serdaroğlu
- × Emin Lami
- × Tahsin Nahit
- × Celâl Sahir Erozan
- × Cemil Süleyman
- × Abdülhak Hayri
- × İzzet Melih Devrim
- × Şahabettin Süleyman
- × Ali Faik Ozansoy
- × Fazıl Ahmet Aykaç
- × Ali Canip Yöntem

olduğu görülür. 1912 sonlarında dağılan topluluğa önce simgesel olarak Faik Ali Ozansoy, sonra sırasıyla, Fazıl Ahmet, Hamdullah Suphi ve Celal Sahir Erozan başkanlık etmişlerdir

SANAT ANLAYIŐLARI

- ✘ Babıalı'deki Hilal basımevinin bir odasında ilk toplantısını yapan ve Faik Ali'nin bulduğu Fecr-i Ati adını benimseyen topluluğun sanat anlayışı **sanat için sanattır**. Yayımladıkları bildiride yer alan řu düşünce de odaklaşır:
- ✘ "**Sanat şahsi ve muhteremdir.**" Örnek olarak da şiirde simgeciler(**Sembolizmciler**), öykü ve romanda Çehov ve Maupassant, tiyatrodada İbsen alınır.

FECR-İ ATİ EDEBİYATININ ÖZELLİKLERİ

- ✘ Edebiyatımızda ilk edebi bildiri (beyannameyi) yayımlayan topluluktur.
- ✘ Servet-i Fünûn edebiyatına tepki olarak doğmuştur.
- ✘ ‘Sanat şahsi ve muhteremdir.’ (Sanat kişisel ve saygıya değerdir) görüşüne bağlıdırlar.
- ✘ ‘Edebiyat ciddi ve önemli bir iştir, bunun halka anlatılması lazımdır.’ görüşüne sahiptirler

- ✘ Servet-i Fünûn'a bir tepki olarak ortaya çıkmasına rağmen, şiir sahasında bu edebiyatın özelliklerini sürdürürler.
- ✘ Şiirlerinde işledikleri başlıca temalar tabiat ve aşktır.
- ✘ Tabiat tasvirleri gerçekten uzak ve subjektiftir.
- ✘ Servet-i fünün ve milli edebiyat arasında köprü vazifesi görmüştür.
- ✘ Dil bakımından Servet-i Fünûn'un devamıdır. Arapca ve Farsça kelime ve tamlamalarla dolu, günlük dilden uzak ve kapalı bir şiir dili oluşturmuşlardır.
- ✘ Aruz veznini kullanarak serbest müstezat türünü daha da geliştirmişlerdir.
- ✘ Fecr-i Aticiler tiyatrosu ile yakından ilgilenmişlerdir.

- ✘ Şiirde özellikle Sembolizmin etkisi söz konusudur. Hikâyede Maupassant, tiyatrodada ise Henrich Ibsen örnek alınır.
- ✘ Belli bir sanat anlayışında, belli değer ölçüleri etrafında birleşmeyi değil, ferdi hürriyeti ve bunun sonucu olarak da çeşitliliği savundukları için kısa sürede dağılmışlardır. Dağılmalarında özellikle Ömer Seyfettin ve Ziya Gökalp'in çıkardıkları Genç Kalemler dergisi etkilidir. Yani Milli Edebiyat hareketinin başlaması Fecr-i Ati'yi bitirir.
- ✘ Fecr-i Ati Edebiyat-ı Cedide ile Milli Edebiyat arasında bir köprü görevi görür.
- ✘ Fecr-i Ati'nin en önemli temsilcisi Ahmet Haşim'dir.
- ✘ Milli Edebiyat'ın başlamasıyla Hamdullah Suphi, Ali Canib ve Celal Sahir'in bu harekete katılmalarıyla topluluk 1912'de dağılmıştır. Yalnızca Ahmet Haşim Fecr-i Ati edebiyatının temel ilkelerine bağlı kalmış ve Milli edebiyat hareketine katılmamıştır.

SONUÇLAR

- ✘ Fecr-i Aticiler, o günkü edebiyatımıza Servet-i Fünuncular kadar önemli bir katkıda bulunmamışlarsa da, Batı edebiyatıyla ilişkileri daha sıkı olmuştur.
- ✘ Bireyselliğe kaçışları, üyelerin sanat anlayışlarındaki tutarsızlıklar, ortak görüşler çevresinde toplanıp güçlü yapıtlar verememişleri, tartışmalar, eleştirilerle sarsıldıkça üyelerin kopuşu, bu akımın yıkılışını hazırlar.
- ✘ Genç Kalemler'in ortaya çıkışıyla 1912 yılının sonuna varamadan Fecr-i Ati edebiyatı ortadan kalktı, Fecr-i Aticilerin çoğu Millî Edebiyat'a bağlandılar.

-
- ✘ Fecr-i Aticiler, kurumlaşmak isterken gözettileri; yazının ve toplumsal bilimlerin ilerlemesine çalışmak, sanatçılar arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak gibi amaçları yaşama geçiremediler.
 - ✘ Edebiyat-ı Cedide'ye karşı olmakla birlikte ne tepkilerini açık seçik ortaya koyabildiler, ne de özellikle dil açısından ondan kopabildiler. Üstelik her fırsatta tersini belirtmelerine karşın Edebiyat-ı Cedide'nin süreği sayıldılar.
 - ✘ Bir dergi çıkaramamaları ve başlangıçta Servet'i-Fünun dergisi çevresinde toplanmaları da buna yol açtı.

- ✘ Meşrûtiyet'le gelen görece özgürlük ortamından yararlanarak çıkarılmış değişik eğilimlerdeki dergilerde yazmaları ise dağınıklık getirdi.
- ✘ Ayrıca, "sanat şahsi ve muhteremdir" ilkesini, herkesin ayrı ayrı görüşlere sahip olması, sanatı değişik biçimlerde anlaması olarak yorumlamaları bu dağınıklığı çabuklaştırdı.
- ✘ Belli bir sanat anlayışında, belli değer ölçülerinde birleşmeyi değil, bireysel özgürlüğü ve bunun sonucu olarak da çeşitliliği savunuyorlardı. Her biri yalnız kendi duyusuna, kendi beğenisine göre bir güzellik yaratma çabası içindeydi.
- ✘ Bu durum, Fecr-i Ati'nin bir yazın akımı değil, birbirlerine arkadaşlık duygularıyla bağlı genç sanatçıların oluşturduğu bir akım olduğunu gösterir. Nitekim, her biri sanatını bir başka yolda geliştirecek, değişen toplum koşullarında değişik sanat anlayışlarına varacaktır.